

Inoqarfinnut isorliunerusuniittunut nunaqarfinnullu periarfissat pillugit inuttut ilanngaammut, nuna tamakkerlugu akileraarutip appasinneruneratigut, ilinniarnermilu taarsigassarsiniarnermi taarsersuinermit iluaqusersuinerit il. il. nunatsinni atulersinnaanerat pillugu Norgemi Finnmarkimut atugassaritineqartut isumassarsiorfigalugit Naalakkersuisut misissueqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Misissuinermi periutsit taamaattut nunatsinni atuutsinneqalersinnaanerannut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu pisortanut, namminersortunut innuttaasunullu aningaasatigut malitsigisassaata ilaatinneqassapput. Misissuinerup inerneru kingusinnerpaamik UPA2023-imi inatsisartunut agguanneqariissapput

Siumup Inatsisartunut ilaasortaataannit saqqummiunneqartoq

pillugu

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerpeqarneranut

ISUMALIUTISSIISUTAA

Ataatsimiititaliap suliarinninnermini ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Hans-Peter Poulsen, Siumut, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Jens-Frederik Nielsen, Demokraatit, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Agathe Fontain, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Hans Aronsen, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Kuno Fencker, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Lars Poulsen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Jens Napaattoq, Naleraq

UPA 2022-mi ulloq 3. maj 2022 siullermeerinninnerup kingorna ataatsimiititaliap sunnersuut misissorpaa.

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Norgemi Finnmarkimut maleruagassat isumassarsiorfigalugit nunaqarfinnut isorliunerusunullu aaqquissuussinernik atuutsitsilernissamut periarfissat misissorneqarnissaannut Naalakkersuisut peqquneqarnissaat siunnersuut una aqqutigalugu siunnersuuteqartup kissaatigaa. Akileraartarnikkut ilanngaateqartinneqarnissamut, nuna tamakkerlugu akileraarutip apparnissaanut, ilinniarnermi taarsigassarsiniarnermi taarsersuinermit iluaqusersuinerit il. il.

atorneqarsinnaanerannut periarfissat misissuinerup imarissavai. Periutsit taamaattut nunatsinni qanoq atuutsinneqalersinnaanerat kiisalu aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu pisortanut, namminersortunut innuttaasunullu kingunerisassat misissuinermi allaaserineqassapput. Misissuinerup inerneru Inatsisartunut kingusinnerpaamik UPA2023-mi agguanneqassaaq.

2. Siunnersuutip Inatsisartunit siullermeerneqarnera

Siullermeerinninnermi oqallinneq assigiinngitsorpassuarnut sammitinneqarpoq. Siunnersuut allannguutissatullu siunnersuut partiit ilaannit taperserneqarlunilu ilaannit taperserneqanngilaq aammalu Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliamit sularineqartussanngorlugu innersuunneqarluni. Qulequttat apeqqutillu arlallit akileraartarnermik aqqissuusseqinnissamut aammalu aningaasanut inatsit pillugu isumaqatigiinniarnissanut attuumatinneqarlutillu taakkununga ilanngunneqarnissaat iluaqtissarsiffiusussatut isumaqarfigineqartoq ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.

3. Ataatsimiititaliap siunnersuummik sularinninnera

Qulequttat siunnersuummik siullermeerinnilluni oqallinnermi tikiqqartut pisariaqarnera naapertorlugu matuma kinguliani ataatsimiititaliamit sammeneqassapput.

3.1. Finnmarkenimi Nord-Tromsimilu aningaasatigut aqqissuusinerit

Innuttaasunut ”tiltagszone¹”-mik taagorneqartumiittunut aningaasaqarnikkut iluaqtissanik arlalinnik atuutsitsilernissaq Norgemi Stortingimit 1990-imi aalajangiunneqarpoq. Nunap immikkoortuanut ilaapput Finnmarkimi kommunit tamarmiusut aammalu Nord-Tromsimi kommunit arfineq marluk. Iliuutsinut aallaaviuvoq Norgep avannaani siuariartorerup annertusarnissaa aammalu piffinnut taaneqartunut innuttaasut nuunnissamut kajumilersinneqarnissaat. Taamatuttaaq piffimmi sulinissamut suliffissanillu pilersitseqataanissamut kajumilersitsinissaq anguniarneqarpoq. Iliuutsit uku immikkut taaneqarsinnaapput:

- Ilinniarnermi taarsigassarsiat ukiumut 10 % tikillugu ikilineqarnerat (taamaattorli annerpaamik norskit koruuniannik 25.000-inik).
- Ilinniartitsisut piginnaaneqartut Finnmarkimut aammalu Nord-Tromsimut nuullutillu sulilersut ilinniarnermiinnit taarsigassarsiaasa isumakkeerinnissutiginerat.
- Innaallagiamut akitsuummik akiliinnginnissaq.
- Inummut akileraarummik appaaneq.
- Suliffeqarfinnut akileraarutinik appaaneq.

Iliuutsit pillugit nassuiaammik norskit naalakkersuisui 2012-imi suliaqartitsipput. Iliuutsinut taakkununga sukumiinerusumik allaaserisat pillugit nassuiaat taanna ataatsimiititaliamit

¹ Norgemiusut: ”Tiltakssone”

innersuussutigineqassaaq.²

3.2. Iliuutsinik nunap immikkoortuini killiliinissaq

Iliuserineqarsinnaasut nunap immikkoortuini killilernissaat siullermeerinninnermi oqallisigineqarpoq. Siunnersuutip taasissutissartaani taamatullu Naalackersuisut allannguutissatut siunnersuutaanni (oqaasertai ataatsimiititaliamit iluarsineqartut) “nunaqarfiit isorliunerusullu” nunap immikkoortuini killiliussatut taaneqarput. Norgimiut iliuuserisaat aallaavigineqassappata nunap immikkoortua “Finnmark” tamarmiisoq illoqarfinnik anginerusunik soorlu Altamik aamma ilaqartoq toqqarneqarsimavoq. Tamatuma saniatigut Nord-Tromsimi kommunit ilaat toqqarneqarsimapput, aaqqissuussinermili illoqarfik angisooq assut siuariartorfusoq Tromsø ilanngunneqarsimanani. Aalajangiiffigisassatut siunnersuut akuerineqassappat aaqqissuussinerusinnaasuni nunap immikkoortuinut killiliinissami periutsit misissuinnermut ilanngunneqarnissaat ataatsimiititaliamit pingaartinneqarpoq.

3.3. Nunaqarfinni isorliunerusunilu sulisussanik ilinniarsimasunik amigaateqarneq

Nunaqarfinni isorliunerusunilu sulisussanik ilinniarsimasunik, taakkunanilu ilinniartitsisunik peqqinnissaqarfimmilu sulisunik amigaateqarnerup isumakuluutigineqarnera siunnersuummik siullermeerinninnermi oqaatigineqarpoq. Finnmarkimi aammalu Nord-Tromsimi iliuutsit aallaavigalugit ataatsimiititaliaq isumaqarpoq qulequtaq taanna nassuiaammi aamma sammineqarluarsinnaasoq, tamatumani apeqqutaanngilaq siunnersuut imaluunniit allannguutissatut siunnersuut akuerineqarnerisooq.

3.4. Akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnermik suliaqarnissaq

Nassuiaat matumani pineqartoq akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnermik suliamut kinguarsaataasinnaanersooq siunnersuummik siullermeerinninnermi apeqqutigineqarpoq, tassa nassuiaammi qulequttat arlallit taama aaqqissuusseqqinnissamik imaqarsinnaammata. Siunnersuummik akuersissutiginnineq akileraartarnermik aaqqissuusseqqilluni sulinnermut kinguarsaataassanngitsoq Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalackersuisup akissutigigaa ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.

3.5. Naalackersuisut allannguutissatut siunnersuutaat

Naalackersuisut akissuteqaatiminni ima allannguutissatut siunnersuuteqarput:

”Innuttaasut katitigaanermikkut allanngoriartornerat ilutigalugu ilaatigut ilinniartitaanermut, peqqinnissaqarfimmut isumaginnittoqarfimmullu suliassaqarfinni pisortat sullissinerisa piginnarnissaannut periarfissanik misissueqqullugit Naalackersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Misissuinnermi aaqqissuussinerit pilersinnaasut qanoq isillugit atortussanngortinneqarsinnaanersut

² Nassuiaammut ingerlaqqiffissiaq, tassani tuluttut eqikkaaneq aamma pissarsiarineqarsinnaavoq: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/tiltakssonen-for-finnmark-og-nord-troms/id682034/>

nassuiaaffigineqassapput, tassenilu Norgemi Finmarkenimi nunap immikkoortuini massakkut suliniutit qanoq attuumassuteqarnersut naliliiffigalugu. Misissuinermi pisortanut, inuussutissarsiortunut innuttaasunullu, tassunga ilanngullugu akileraartarnermi ilanngaateqarnissamut periarfissat, nuna tamakkerlugu akileraarut appasinnerusoq, ilinniagaqarnermi taarsigassarsiat akilersorneqartarneranni pitsaasunik periarfissat il. il., aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu sunniutissat naatsorsuutaasut naliliiffigineqassapput. Misissuineq kingusinnerpaamik UKA2023-mi Inatsisartunut agguanneqassaaq.”

Allannguutissatut siunnersuutip kalaallisuuata danskisuuatalu oqaasertaat imminnut naapertuutinngimmata ataatsimiititaliamit aallarniutigalugu oqaatigineqassaaq, tamatumani “*nunaqarfinni isorliunerusunilu innuttaasut*” kalaallisuuani ilaanngilaq. Ataatsimiititaliarli isumaqarpoq taanna allannguutissatut siunnersuummi taamatullu taasissutissaaqqaartumi qitiusoq. Taamaattumillu siunnersuutip kalaallisoortaa danskisoortaaalu imminnut naapertuuteqqullugit ataatsimiititaliaq allannguutissatut siunnersuummik imaattumik saqqummiussivoq:

”Nunaqarfinni isorliunerusunilu innuttaasut katitigaanermikkut allanngoriartornerat ilutigalugu ilaatigut ilinniartitaanermut, peqqinnissaqarfimmu isumaginnittoqarfimmullu suliassaqarfinni pisortat sullissinerisa piginnarnissaannut periarfissanik misissueqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Misissuinermi aqqissuussinerit pilersinnaasut qanoq isillugit atortussannagortinneqarsinnaanersut nassuiaaffigineqassapput, tassenilu Norgemi Finmarkenimi nunap immikkoortuini massakkut suliniutit qanoq attuumassuteqarnersut naliliiffigalugu. Misissuinermi pisortanut, inuussutissarsiortunut innuttaasunullu, tassunga ilanngullugu akileraartarnermi ilanngaateqarnissamut periarfissat, nuna tamakkerlugu akileraarut appasinnerusoq, ilinniagaqarnermi taarsigassarsiat akilersorneqartarneranni pitsaasunik periarfissat il. il., aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu sunniutissat naatsorsuutaasut naliliiffigineqassapput. Misissuineq kingusinnerpaamik UKA2023-mi Inatsisartunut agguanneqassaaq.”

Misissuinissamut qulequttat arlallit ilanngunnerisigut taasissutissaaqqaartoq Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaatigut (oqaasertai ataatsimiititaliamit iluarsineqartut) annertusineqartoq ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq. Taamaallutillu “*nunaqarfinni isorliunerusunilu innuttaasut... ilaatigut ilinniartitaanermut, peqqinnissaqarfimmu isumaginnittoqarfimmullu suliassaqarfinni pisortat sullissinerisa piginnarnissaannut*” periarfissat Naalakkersuisunit aamma misissorneqassapput. Tamatuma saniatigut qulequttat “*innuttaasut katitigaanermikkut allanngoriartornerat*”-nut atatillugu qulequttat misissorneqassapput.

Kiisalu taasissutissaaqqaartumut sanilliullugu ilanngunneqassaaq ” *Norgemi Finmarkenimi nunap immikkoortuini massakut suliniutit qanoq attuumassuteqarnerisut naliliiffigalugu*”. Naggasiullugulu piffissaliussap PA2023-mit UKA2023-mut kinguartinnissaa Naalakkersuisut kissaatigaat.

Taamatutaaq siullermeerinninnermut Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisup akissuteqaataani ima allassimammat ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq:

“Innuttaasut sulisussarsiarineranni sulisoriinnarniarnerannilu Akileraartarnermut malittarisassat aammalu ilinniarnermi taarsigassarsiat akilersornerini isiginiarneqarsinnaaneri periarfissaavoq, soorlu siunnersuuteqartup innersuussutigigaa. Naalakkersuisulli siammassinnerusumik isiginninnissaaq innersuussutigissavaat. Siunissami nioqqutissanik pilersuinnermut, nioqqutissat illoqarfinnut nunaqarfinnullu naleqqiullugu akinik misissuinissamut, najugaqarnermi aningaasartuutitut, inuutissarsiornermi maannakut atuuttunut aaqqissuussinnermut, kiisalu piitsuussutsimik killissarititami suliaqarnermi isummersuutaasinnaapput.”

Siuliani issuakkani qulequttat misissuinnermut ilaatinneqassappata, tamanna siunnersuutip taasissutissartaanik aamma annertusisitsinerussaaq. Taamaalillunilu aamma oqallisigineqarsinnaavoq siunnersuutaaqqaartumi taasissutissaaq aammalu Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat (oqaasertai ataatsimiititaliamit iluarsineqartut) imminnut naapertuunnersut. Ataatsimiititaliarlu isumaqarpoq imminnut naapertuuttut, naak siunnersuutip taasissutissartaa allannguutissatut siunnersuutikkut annertusitinneqangaatsiaraluartoq.

Taamatutaaq ataatsimiititaliamut pingaaruteqarpoq erseqqissassallugu nassuiaammi qitiutinneqartussaaq tassaammat siunnersuutaaqqaartup taasissutissartaa, tamatumanilu siunnersuutaaqqaartumi taasissutissamut atatillugu qulequttat amerlanerusut misissorineqarnissaat Naalakkersuisunit kissaatigineqarluni.

Allannguutissatut siunnersuut akuerineqassappat tunniussivissatut Naalakkersuisunit siunnersuutigineqartoq ataatsimiititaliamit ajoriffissaqartinneqanngilaq.

4. Siunnersuutip aningaasaqarnikkut kingunerisassai

Aalajangiiffigisassatut siunnersuutip piviusunngortinneqarnerata aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai siunnersuummut tunngavilersuummi allaaserineqassasut Inatsisartut suleriaasianni § 33, imm. 1-imi allassimavoq.

Tamanna naapertorlugu siunnersuutip piviusunngortinnerani aningaasatigut kingunerisassat siunnersuummi nalunaarneqartut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq, taamaalillunilu misissuineq ukiumik suliffiusumik ataatsimik affarmillu sivisussuseqarluni 500.000 kr.-inik akeqassalluni.

Aalajangiiffigisassatut siunnersuummut matumunnga allannguutissatut siunnersuummik Naalakkersuisut siullermeerinninnermi saqqummiussipput. Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutikkut misissuinissaq malunnaatilimmik annertusisippaat. Taamatulli annertusitinneqarnera aningaasatigut kingunerisassat annertuseriarnerannik nassataqartussatut Naalakkersuisunit nalunaarneqanngilaq. Apeqqut taanna Naalakkersuisunit sukumiisumik misissorneqarsimasoq aammalu aningaasatigut kinguneqassanngitsoq ataatsimiititaliamit tutsuigineqarpoq. Allannguutissatulli siunnersuut naatsorsuutigineqanngitsumik aningaasartuuteqarnerunermik nassataqassagaluarpat, aningaasartuutissat taakku aningaasaliissutaareersut iluanni akilerneqartariaqassapput, taamaattoqassappallu suliniutinik allanik pingaannginnerusunnngortitsisoqartariaqassalluni.

5. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Siumumeersut, Inuit Ataqtigiiinneersut aammalu Naleqqameersut Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliamit allannguutissatut siunnersuutip akuersissutigineqarnissaa inassutigaat.

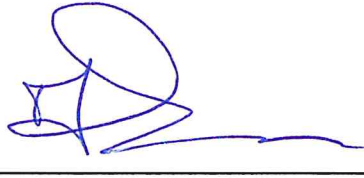
Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartut Demokraatineersut allannguutissatut siunnersuutip aammalu aalajangiiffigisassatut siunnersuutaqqaartup itigartitsissutigineqarnissaat inassutigaat.

Inassuteqaammut atatillugu Demokraatit ima ikinnerussuteqarlutik oqaaseqaateqarput:

”Kalaallit Nunaat nunaassanngilaq, sumi najugaqarneq aallaavigalugu immikkoortitsiffiusoq. Oqareernittut nunatsinni kikkut tamarmik kiffaanngissuseqassapput aalajangernissaminnut, sumi najugaqassallutik. Imaassanngilaq, uagut politikikkut aalajangersimasuni najugaqaraanni pitsaannerusumik atugaqarnissaa periarfississagipput. Tamatta assigiimmik periarfissaqassaagut. Akileraartartut akileraarutai qulaajaanermut taamak ittumut atorneqassanngillat.

Taamaattumik siunnersuutip itigartinneqarnissaa innersuussutigaara.”

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappasaaniigassanngortippaa.

Hans Peter Poulsen
Siulittaasoq

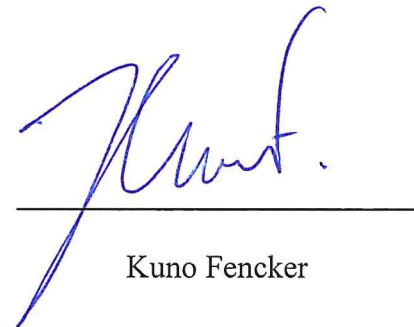
Jens-Frederik Nielsen
Siulittaasup tullia

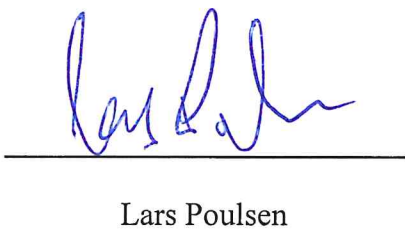
Agathe Fontain

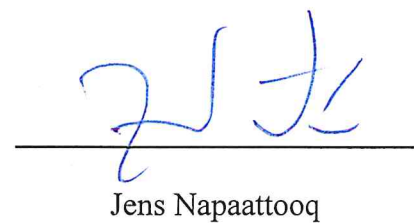
Hans Aronsen

Kuno Fencker

Lars Poulsen

Jens Napaattooq